

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oplate itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Betu na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravitelju u otvorenom pismu, za koji se ne plaća pokutina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nosloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka

o podu. . .
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće . . . na godinu 6 K za seljake . . . ili K 6—, odn. K 3— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. **Plaća i utaje se u Puli.**

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetica svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavačelj Stjepo Gjičić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Vazmene pogače mons. Petronio.

Naša tršćanska družica „Edinost“ donasa u svojem broju od posljednjeg petka krasan članak o žalostnim odnosajima u tršćanskoj biskupiji. Mi se požurimo, da taj članak prevedemo za naše čitaoce, koje će jamačno u velike zanimati. Čujte pa se divite, je li gdje u svietu naći takvim odnosajima para!

Peterokraka piranska zvezda.

Biskupov namjestnik Petronio rodom je iz slavoga Pirana. Njegovo je srce piransko-talijansko. Takav je također vjetar, koji sada puše iz tršćanskog ordinarijata. S njime su nezadovoljni dapače i sami talijanski svećenici. Pa kako nebi bili? Sada je u biskupiji 15 živučih svećenika iz Pirana. Od tih je sada već deset crvenih monsignora, i to: 1. Ivan Bennati, začasni kanonik u Kopru, 2. Dominik Bonifacio, začasni kanonik u Kopru, 3. Josip Fonda stariji, kanonik-nadsvećenik u Piranu, 4. Josip Fonda mlađji, kanonik u Piranu, 5. Juraj Maraspin, kanonik u Kopru, 6. Franjo Petronio kap. vikar i proš u Trstu, 7. Juraj Pitacco, komornik u Kopru, 8. Antun Predonzan, kanonik u Piranu, 9. Nikola Spadaro, papski kanonik i 10. Dominik Vidali, kanonik u Piranu.

To je eto od 15 svećenika ništa manje nego 10 monsignora. A ni za ostalu petoricu nije loše. Ta imadu naš sobom dvie dobre majke, austrijsko namjestništvo u Trstu i „katolički“ biskupski ordinarijat. Kako to? Eto! 11. D. Fiamin dobiva u kratkom izpraženi kanonikat u Piranu, jer je morao njegov pogibeljni protukandidat Debellich, na pritisak u biskupiji, opozvati svoju molbenicu. 12. Ivan Predonzan opredieljen je za izpražnjeno mjesto nadsvećenika i dekana u Cittanovi. Ostaju još trojica, nu i za nje je priskrbjeno. 13. Franjo Mujesan je župnik u gradu Izoli. 14. Jušt Tamaro je vjeroučitelj na gradskoj gimnaziji u Trstu. 15. Poslednji, Juraj Rastelli, je u mirovini te uživa crkvenu nadarbinu Vidali u Piranu.

Iz svega toga jasno je, kakovu vrijednost imade u Primorju — peterokraka zvezda slavoga grada Pirana.

Rekosmo, da su s tim odnosajima nezadovoljni i sami talijanski svećenici svih stranaka. Jer, dok imade i jedan Piranac, nitko drugi ne može doći do boljega mjesta. Teško je pak našim svećenicima i našem narodu pred talijanskim fanatizmom piranskim!

„Golpo di grazia“ Hrvatom porečkoga kotara.

U porečkome kotaru stanuju na ladanju izključivo sami Hrvati. Broj je Talijana tamo tako malen, da se nije niti obazrieli na nje. Kako bi morala tamo djelovati prava Hristova crkva? Dok nije došla uprava tršćanske biskupije u ruke monsignora Petronio, bili su tamo jošie nekoji slovenski i hrvatski svećenici. Tako n. pr. 1. u Krasci bio je gosp. Klinar,

2. u Završju g. Ivan Mandić, 3. u Oprtlju g. Aničić, 4. u Grožnjanu g. Raguzin, 5. u Trebinjam g. Kociper, 6. u Ždrenju g. Kemr, 7. u Brdu g. Vranjac i 8. u Topoloven g. Knavs.

Na ta su mjesta počeli Talijani napadati. Proti većini tih svećenika počele su dolaziti lažljive tozbe. G. Knavs, svieštan si svoje neđužnosti, odlučno se je upro proganjanju i zahljvao, neka mu se najave denuncijanti, da proti njima poduzme kazneni put. — Halt! tako dakle nije išlo. Okrenuli su na drugu stazu. Poslali su u kratko svima dekrete premještanja! G. Knavs, je izjavio, da on ne zapušta svoje mjesto — inače.! Ovu su tvrdu kost pustili na mjestu. G. Vranjac je tamo domaćinu, pa ga nisu mogli daleko baciti. Premjestiše ga u Krasicu, jer je Krastica za sada i previše prbudjena, pa nije jošie dovoljno zrela za talijanski žuludac. Svi stali pako morali su zapustiti svojih mjesta pod najstrožim crkvenim kaznama — i tako su svi hrvatski katolički vjernici izručeni na milost i nemilost talijanskim svećenicima — duha i srea Piranca Petronio!

Promjena u Završju.

U Završje došao je Talijan Frausin, koji je po želji Petronijevoj odkazao ljeću i ugodnu službu u morskome ličičkomu Siciole. Ne dugo pred time bio je u Završju župnik-dekan Bottegaro, koji je odpravio hrvatsku propovjed. To mu nije donio mnogo srece. Radi nekih osobnih i službenih pogriješaka izgubio je lepu župu, te je bio za kaznu premješten u Trst. Blagopokojni biskup Šterk poslao je u Završje g. Mandića i tako je dobio onaj narod mogao iznovice slušati rieč božju — jedinu utjehu u svojoj biedi i nesreći. Toga nije mogao Petronio podnesti. Poslao je g. Mandića u Pazin te izručio hrvatsku župu Talijanu Frausinu. I opet neće onaj naš dobar narod više čuti riječi božje!

Promjena u Brdu.

U Brdu moralo se je zatri hrvatsko narodno čuvstvo, zato ostaviše to mjesto bez svećenika, te ga izručie Franceschini-u, župniku u Momjanu. Strastveni je to Talijan, poznat jošie iz Kostonjevice (Castagna), gdje je silom potalijancivao narod i uništio u crkvi hrvatsku propovied i krsćanski nauk. Tako se već ne navještje rieč božja hrvatskomu narodu ni u Kostonjevici, niti u Momjanu. To je rad župnika Franceschini. U dobre je ruke dakle Petronio izručio Hrvate u Brdu.

Promjena u Trebinjam.

Trebinje (Trihan), čisti je to hrvatski kraj u bujskoj okolici. Petronio je sada također iz Trebinja odstranio hrvatskoga svećenika a kapelaniju je izručio svećeniku u Bujama. To je svećenstvo izključivo talijansko i ne znade ništa hrvatski. Pa ako bi tko i znao, neće da govori pa zabio mu u glavu i čavau. U tom su pogledu poznate Buje te nadkrijuju i sami Piran. Tako se moradu trebinjski Hrvati odreći svog hrvatskog jezika, kad stupe u hram Gospodnji.

Konačni ciljevi Talijana.

Tvrde su kosti, za talijanski žuludac župe Oprtalj i Grožljan. Tu je trebalo Talijanima obzirnije postupati, nego li proti prije navedenim krajevima. Tu obostoji jošie hrvatska propovied a narod ju brani sa svom odlučnošću.

Radi tih dvaju mjesta, gospoda su u biskupskom ordinarijatu stupila u dogovor izravno sa talijanskim političkom strankom. Ta su dva kraja važne postaje za izbore u državni sabor, upravo odlučujuća za petu kuriju. Ako ta dva mjesta padnu u ruke talijanskih svećenika, neće biti više od mora do Buzeta niti jednoga hrvatskoga župnika, a talijanska će ideja zagospodovati do izpred vrata samoga Buzeta. Ovdje je stupio u boj također biskupski kancelar Mecchia. Stvar je teška i važna a Petronio je nebi mogao sam izvesti.

Naš je narod u nekim krajevima, kao u Trebinjam, Završju, Kostonjevici, Momjanu itd. postao naivan i previše cieni talijanski jezik. S time, da ga komnačno i iz crkve tjeraju, postao je plašljiv. To znadu dobro uporabiti Talijani. Radi toga su sada napeli sva sredstva, da za ta dva mjesta dobe prepedena, ali odlučna Talijana. I to su dva kapelana iz slavne sakristije kod sv. Jakova u Trstu. Ugadjali su duhu i srecu stranke Mecchia-Petronio i tako su određeni: Vasselli za Grožljan, Walker pako za Oprtalj. Dobili su nalog za župnički izpit i položili ga oba. Vasselli dobio je već dekret i mora ove dne odputovati u Grožljan — Walker pako očekuje svaki čas jednaku odluku za Oprtalj. Jurve je pospremio svu svoju prtljagu. O tajnim pogađanjima i zaključcima talijanske političke stranke sa gospodom na tršćanskom ordinarijatu u polovici se je siećnja t. g. neki talijanski čovjek iz Oprtlja izrazio ovako: „Tri talijanska prvaka bili smo osobno kod Walkera te mu ponudili župu Oprtalj. O tome smo osobno izvjestili također kancelara Mecchia i biskupskog namjestnika Petronio. Također iz Grožnjana bili su talijanski odaslanci kod Vassellija, Mecchie i Petronio. Oba, Walker i Vasselli primili su ponudu. Pa i Mecchia i Petronio bili su zadovoljni. Petronio je kazao, da će za Walkera biti dovoljan mali izpit iz hrvatskog jezika.“

Tako se je pripravljalo već dugo vremena tajno i obzirno, da se ta dva važna mjesta izručie u ruke odlučnih talijanskih svećenika. Daljni će nas dogodjaji poučiti, kako će se ti dogodjaji dovršiti.

Hrvatske propoviedi i molitvice.

Zalostno je vidjeti, kako katolički svećenici tjeraju hrvatski jezik i hrvatski narod iz katoličkih crkava. U Novomgradu, Humu, Momjanu, Bujam, Završju i Kostonjevici — u svim tim mjestima odpravili su hrvatsku propovied i hrvatske molitvice. Dok su ti krajevi bili pod mlatačkom republikom, posvuda se je tada čitala glagolska hrvatska misa — pod austrijskom vladom ne smiju Hrvati više niti očenasa moliti na glas u crkvi.

U Bujama se je u prvim godinama župnikovanja Godine u nekim zgodama propoviedalo jošie hrvatski. Hrvatska propovied bila je u Grožnjanu pod župnicima Calcinom, Dukićem, Druškovićem i Depierom na prvoj misli. Na drugoj misli bila je talijanska propovied. Sam Calcina je također na drugoj misli govorio polovicu propoviedi hrvatski a drugu polovicu talijanski. Pred Calcinom pako bilo je sve samo hrvatski. Zadnji župnik Kočijanić započeo je bio zanemarivati hrvatsku propovied te ju je posvema odstranio. Župnik Dukić bio je sastavio izkaz hrvatske i latinske službe božje u grožnjanskoj crkvi. Taj je izkaz visio u okviru u sakristiji. Pod župe-upraviteljem Raguzinom g. 1899. došao je u sakristiju obćinski načelnik Corva-Spinotti, te silom odnesao onaj izkaz iz sakristije u obćinsku pisarnu. Biskup Šterk pritužio se proti tomu na namjestništvo, koje je naložilo načelniku, da povrti crkvi izkaz. Obćinski je ured na to vratio župnomu uredu netočan prepis izkaza. Izvornika nije htjeo izručiti, već je izjavio, da ga je uništio, pošto je bio sav raztrgan.

Blagopokojni biskup Šterk naložio je na molbu hrvatskih župljana, da se mora u Grožnjanu na prvoj misli iznovice hrvatski propoviedati. Sav sretan je bio narod, kad je opet začuo rieč božju, a crkva je bila dubkom puna.

Monsig. Petronio proti Hrvatom u Grožnjanu.

Medju prvima, koji su morali okusiti ljubav kapitularnog vikara Petronija, bio je onaj svećenik-mučenik u Grožnjanu, g. Raguzin. Naglimice, bez milosti, poslao ga na najslabije mjesto u biskupiji, u Zamask. Odmah iza njega nije mogao poslati Talijana, nego je htio pripravljati put sa mladim hrvatskim svećenikom Červarom. Červar je otišao u Grožljan, a sobom je nosio ostru i tvrdu zapovied, da u crkvi ne smije ništa novoga učiniti na korist Hrvatima — niti jednoj očenasa!

Dakle, što je Hrvatima bilo uzeto, to se nije smjelo više vratiti.

Kako bi se pako iztriebila hrvatska propovied u Grožnjanu? Dugo to niesu promisljavali! Obćina grožnjanska uložila je na bisk. ordinarijat molbu, da bi se na prvoj misli držala propovied ili prije, ili pako posle mise. Tu „pobožnu“ molbu je bisk. ordinarijat primio obim rukama i naložio g. Červaru, da zadovolji talijanskoj želji. A namjere te želje? Talijani započeli su agitaciju, osobito med mladeži, neka ne ostane na hrvatskoj propoviedi.

Tako su mislili odstraniti iz crkve ljude i hrvatska propovied bila bi uništena. Kako se je već unapried smijao crveni Mecchia?

To je razumio i izmučeni hrvatski narod u Grožnjanu. Nedjelju zatim počeo je g. Červar hrvatsku propovied poće mise. Ali je u crkvi nastalatakva bura i oluja, da nije mogao govoriti. Razjaren narod nije mu pustio do rieči. Napravio se je također oštar utok naprotiv zlobne novotarije. Biskupski ordinarijat morao je na to opozvati svoj izdani dekret i pustiti hrvatsku propovied na miru.

